

Velja po pošli:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnštvu:
za celo leto naprej K 22-40
za pol leta " " 11-20
za četrt leta " " 5-60
za en mesec " " 1-90

Za pošlj. na dom 20 h na mesec.
Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENEK

Inserati:
Enostop. petitvrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 " "
za trikrat 9 " "
za več ko trikrat 8 " "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravnštvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravnškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Goriška politika.

Od Soče.

V goriški deželi vlada velika zmeda, ki je od dne do dne večja. To zmedo povzročajo posebno še dogodki v goriškem deželnem zboru. Oglejmo si sliko tega deželnega zbora!

Na slovenski strani, ki šteje 14 poslancev, imajo liberalci devet mož, Gregorčičevih pristašev pa je pet. Na italijanski strani je 15 poslancev, in sicer 9 liberalcev ter 6 pristašev mons. Faiduttija. Nobena stranka sama zase torej nima večine.

Splošno smo vsi pričakovali, da se združita dve po programu zelo sorodni stranki v potrebno parlamentarno večino. Ti dve stranki bi bili: laška in slovenska liberalna, ki bi med seboj združeni tvorili potrebno večino. Na drugi strani pa smo zopet pričakovali, da se proti tej večini združita obe katoliški stranki.

To pa se žal ni zgodilo, ker več kot načela je nekaternikom osebna politika. Laški katoliški poslanci so šli v zvezo s slovenskimi liberalci; dr. Gregorčič s svojimi pristaši pa se je zvezal z laškimi liberalci. Ta nenaravna in nemoralna zveza katoliških strank z liberalci vzbuja v nas vseh žalost in ogorčenje, v ljudstvu pa pohujšanje in zmedo pojmov.

Skandal, ki ga mora iz vsega srca obsoditi vsak katoličan, je dejstvo, da se je visok cerkveni dostojanstvenik, kakor je monsr. Faidutti, voditelj laških kršč. socialcev, zvezal s stranko A. Gabrščeka, moža, ki je kulturnobojni petelin najhujše vrste in strupen sovražnik katoliške cerkve. To je obsodbe vredno, tembolj, ker se je ta zveza sklenila od liberalne strani z očitnim namenom, poraziti slovensko katoliško stranko.

Na drugi strani pa je ravno tak škandal zveza dr. Gregorčičevih pristašev z laškimi liberalci. Ta zveza se od prizadetih krogov zagovarja s tem, da so bili naši poslanci siljeni v samoobrambo zvezati se z liberalci. Za vzgled navajajo, da sta se sedaj v Ljubljani tudi obe stranki zvezali zoper skupnega sovražnika — Nemca.

Toda to ne velja!

1. O kaki združitvi kranjskih strank ni govora, dasi v narodnih stvareh mnogokrat skupno ali vzporedno delujeta. Obe slovenski stranki se sicer ločita po verskem in gospodarskem programu; a imata skupen vsaj narodni program. Med laško liberalno in pa med pravo katoliško slovensko stranko pa nikdar ni in ne more biti kake skupnosti.

2. Naša S. L. S. kot načelna stranka se ne sme loviti za trenutnimi uspehi. Nam je treba politike načel. Kar pa se je sedaj zgodilo, je udarec v obraz vsaki res načelni politiki. Kaj naj vendar drugače pomenja zveza naših katoliških, slovenskih in ljudskih poslancev z verskimi, narodnimi in gospodarskimi nasprotniki našega ljudstva. Mari morejo tisti hipni uspehi, ki vrhu vsega še vise v zraku, odtehtati pohujšanje, ki se rodi iz te zveze?

Od naših poslancev bi bili pričakovali, da stopijo v pošteno opozicijo, kjer bi vsaj ne onečaščali načel, radi katerih so duhovniki in lajki v zadnjem volivnem boju toliko žrtvovali, in v znamenju katerih se je vršil ves ta volivni boj. Tako bi si bili naši poslanci ohranili čiste roke in ljudstvo bi jih spoštovalo in cenilo. Bili bi brez odgovornosti, svobodno bi kritikovali ter nadzirali delovanje liberalne večine, njih samih ugled pri ljudstvu bi pa rastle in strankina načela, kar je glavno, bi ostala neomadeževana.

Dr. Gregorčiču liberalci že leta in leta očitajo zvezo s Pajerjem. Kako lahko bi bilo sedaj, ko je stranka v manjšini, potom res načelne politike in zdrave opozicije

pokazati, da take zveze ni bilo in je ni. Posebno sedaj bi se morala skupina dr. Gregorčiča varovati vsakega suma take zveze, ne pa celo kar naravnost ter očitno vezati se z laškimi liberalci.

Povdarjati pa moramo, da S. L. S. pri vsem tem ne zadene nikaka odgovornost, kajti gospodje poslanci so delali vse na svojo roko. Ne enkrat niso sklicali niti vodstva, niti izvrševalnega odbora, da bi se skupno posvetovali o korakih, ki naj jih store v teh kritičnih časih v deželnem zboru. To moramo pribiti z vso odločnostjo, da se ne bo celokupna stranka delala odgovorna za breznačelno politiko v deželnem zboru. Pribiti je treba, da so poslanci proti duhu discipline prezirali pri svojem postopanju celo strankino organizacijo. Zato naj sami nosijo odgovornost za svoje delo.

Vkljub vsem zatajenim načelom na vseh straneh pa deželni zbor vendarle ne bo deloval. To je mnenje nas vseh, je mnenje poslancev in tudi vlade.

Začeti na Goriškem z vso odločnostjo načelno politiko — to bodi naša naloga, pa naj bo deželni zbor razpuščen ali ne.

Balkanska smodnišnica.

Splošni položaj.

Oficielna Srbija torej najbrž vojske proti Avstriji ne bo sklenila. Sicer v plenumu skupščine še niso obravnavali o tem vprašanju, vendar pa se je komisija poslancev izrekla s precejšnjo večino proti vojski. Včeraj je dr. Milanović v tajni seji poročal o mednarodnem položaju, upati je, da bodo ta izvajanja tiste duhove, ki so še zdaj razburjeni, pomirila. Sicer je vsak razsoden človek pričakoval tak sklep; srbski poslanci vendar niso tako nespametni, kakor belgradska ulica. Zlasti možje iz kmetov so prevdarili, kakšen polom bi za srbsko prebivalstvo bila vojska z Avstrijo. Zdi se pa tudi, da so se rodoljubi ustrašili gonje protizarotnikov vrti kralju, ki izrabljajo sedanje razpoloženje v Belgradu, da bi strmoglavili Petrovo stranko. Ni čuda, da so vsled tega zarotniki, katerim se zdaj dobro godi, postali pozorni in manj navdušeni za vojsko kot so bili preje. Važen razlog, da so zastopniki ljudstva vojsko odklonili, je tudi to, da so se vse velesile izrekle proti nji in bi bila Srbija v slučaju konflikta ostala sama. Zlasti nastop Italije in Rusije je Srbijo zelo poparil. V italijanskem poslanštvu v Belgradu se celo govori, da bodo velevlasti, ako se Srbija vname, Avstriji poverile mandat, da napravi red.

To ni ravno neverjetno. Pomislimo sledeče: Kakor izvemo od našega dopisnika iz Belgrada, (Poročila objavljamo pozneje), srbski prostovoljci nikakor ne odnehajo in so celo že Makedonijo, oziroma Staro Srbijo razburili. Celo Arnavti, kar jih je v Srbiji sami, zlasti pa v srbskem delu Makedonije, se oborožujejo. To je seveda skrajno nevarno početje. Arnavti in makedonski Srbi se pač ne bodo zadovoljili s tem, da bodo skušali vdreti v bosansko, oziroma hercegovsko ozemlje, temveč bodo to priliko brezdvoja porabili, da se otresejo tudi turškega jarma. V Makedoniji se bo začelo zopet splošno klanje in ni dvoma, da se bodo ondi spoprijele tudi bolgarske in srbske čete. Belgradski vročekrvneži utegnejo na ta način preko lastne vlade razvneti na cellem Balkanu grozovit požar, velevlasti bodo v takem slučaju seveda intervenirale, pa gotovo ne v prilog Srbiji. Nasprotno je zelo verojetno, da bo ravno Avstrija dobila mandat potlačiti in pogasiti zaneten plamen.

Kar se tiče mednarodne balkanske konference, je njena usoda odvisna od pogovorov med Izvoliskim in angleškimi državniki v Londonu, ki so se začeli v soboto in trajalo še danes. Anglija si je pač s svojo konferenco nakopala veliko skrbi.

Na eni strani igra vlogo velike prijateljice Turčije, na drugi pa bo morala, ako noče vznevoljiti Rusije, privoliti, da se dardanelska ožina odpre tudi za ruske ladje, kar ne utegne biti usodnega pomena samo za Carigrad, ki bo na ta način izpostavljen vedno ruskim topovom, ampak tudi za Anglijo samo in njeno brodovno premoč v sredozemskem morju. Grška vlada je tudi že Angleški naznanila, da je njena želja, naj bi se na konferenci obravnavalo o neodvisnosti Krete. Skratka vsi bodo prišli in cela v varstvo turških interesov sklicana konferenca bi na ta način ne imela drugega pomena, kakor ta, da si vsi interesenti »novo Turčijo« med seboj razdele. Anglija bi morala imeti Beaconsfielda za prvega državnika, na kontinentu pa bi moral živeti Bismark, da bi se vse to izteklo tako gladko, kakor se je pred 30 leti na berolinskem zboru.

Kar se avstrijske delegacije tiče, je 10. t. m. pri nadaljevanju debate o vnanjih zadevah v tozadevnem odseku jugoslovansko stališče povdarjal dr. Korošec, ki je vzbudil veliko zanimanje, kakor v prvi seji dr. Šusteršič. O tem poročamo na drugem mestu. Seja 10. t. m. je bila zanimiva predvsem zaradi govora dr. Aehrenthala. Minister je pobijal napačna mnenja o berolinski pogodbi. Stvar je namreč tale: Berolinska pogodba, oziroma tisti člen, ki govori o okupaciji Bosne, o suvereniteti sultanovi, prav nič ne določa, je niti ne omenja. Na berolinskem kongresu je vsled tega takratni zastopnik Turčije, Karatheodori-paša, zapretil, da zapusti konferenco. Vsled tega je zastopnik Avstrije, grof Andrassy sklenil s Karatheodori-pašo, oziroma Turčijo, tajni protokol (13. jul. 1878), kjer Avstrija izjavlja, da bo okupacija le provizorična. Ker je tudi angleški zastopnik Beaconsfield na vse kriplje Avstrijo podpiral, se je paša udal. V pogodbi, ki jo je pa Avstrija glede na Bosno sklenila 1879 s Turčijo, o provizornosti okupacije ni govora. Aehrenthal se je moral s to zadevo zato baviti, ker jo je spravil v »Revue de Deux mondes« na dan bivši francoski minister vnanjih stvari Honefaux. Tudi govor Schweglov, ki je za časa berolinske konference bil sekcijski šef v ministrstvu za zunanje zadeve, bi bil z ozirom na berolinsko konferenco zelo zanimiv.

Omenjati je še, da je Aehrenthal izjavil, da je Avstrija pripravljena privoliti v odpravo nekaterih določb člena 29. berolinske pogodbe. Te določbe so v glavnem sledeče: Črnagora ne sme imeti bojnih ladij. Barsko pristanišče je zaprto za bojne ladje kateregakoli naroda. Ob reki Bojani in sme Črnagora zgraditi nobenih utrd. Pomorsko in sanitarno policijo izvršuje ob celi črnogorski obali Avstrija. Kar se tiče železnice in cest, se mora Črnagora domeniti z Avstrijo. Odprava § 29 pomenja koncesijo Italiji, ki bo imela odslaj v Črnigori svobodnejše roke, zlasti pa v važnem pristanišču barskem. To je kupna cena zato, da je Tittoni privolil v aneksijo Bosne.

Govor dr. Šusteršiča.

Iz Budimpešte se poroča: Govor dr. Šusteršiča v delegacijah 9. t. m., je učinkoval uprav senzacionalno. Vse je bilo radovedno, kako stališče zavzamejo jugoslovanski delegatje nasproti aneksiji in vsem njenim posledicam na Balkanu, ker se je slišalo, da so v tej zadevi med seboj in bosanskimi deputacijami večkrat in dolgotrajna posvetovanja. Po govoru dr. Šusteršičevem so izražali delegatje takoj sodbo, da je stališče jugoslovanskih delegatov, kakor ga je označil z resnimi in tehtnimi besedami dr. Šusteršič, nad vse korektno v patriotičnem, narodnem in državnoopravnem oziru. Celu delegatje, ki stoje na najskrajnejši levici, so občudovali

dr. Šusteršičevo izvajanje o Srbiji, o katerih je govoril kot krvni brat, a vendar tudi kot resen prijatelj. Dr. Šusteršič je žel ne samo osebno mnogo priznanja, ampak tudi pismenim in brzojavnim potom, celo iz različnih srbskih krogov, je dobil za svoja pravična in krasna izvajanja mnogo častitk. Vsi budimpeštanski in dunajski listi prinašajo dr. Šusteršičev govor doslovno.

Delegat dr. Korošec.

se je bavil z izvajanjem barona Aehrenthala. V ekspozeju se je minister izognil vsaki izjavi o Srbiji in Črnigori, sedaj smo slišali tudi nasproti temu sosedoma stališče naše nadaljne zunanje politike. Črni gori je obljubil minister, da se bo zavzel za revizijo 29. članka berolinske konvencije. To je odkupnina za priznanje aneksije, ki se ni dala samo Črni gori, ampak tudi Italiji, kateri je bila nadležna naša pomorska policija za njeno prosto občevanje z Albanijo. Svavi vlado, da bi se preveč ozirala na Italijo in s tem oškodovala avstrijske interese. Govornik se pridružuje toplim besedam, ki so se izrekle od nekaterih delegatov za bosanske Srbe, izključuje napram njim vsako retorzijsko politiko, vendar na drugi strani zahteva, da se ne prezira državi in cesarju dosedaj tako zvesti katoliški hrvaški element. To se je dosedaj skoro do zadnjega hipa dogajalo, tako, da so imeli Hrvati v okupiranih deželah najbolj težavno stališče in da se je proti njim zelo trdo postopalo, kakor kaže slučaj Stadler iz preteklosti. Ako bi Hrvati ne gojili v Bosni takih simpatij do Avstrije, tedaj bi za aneksijo v Bosni med ljudstvom samim zmanjkalo trdne podlage in aneksija bi se gotovo ne izvršila tako mirnim potom. Nato izvaja govornik, da nima Ogrska nobenega historičnega prava na Bosno in Hercegovino, da se s takimi izrazi, kakor se je rabil v manifestu, žali hrvaški narod, in da tudi izvajanja grofa Apponyja in poslanca Kmetyja niso nič drugega, nego izraz mažarske poželjivosti. Politika proti nemažarskim narodom na Ogrskem kaže, da Ogrska ne poseduje niti one etične kvalifikacije, da bi se jim mogle izročiti anektirane dežele. Te se morejo združiti le s Hrvatsko, kader bo postala neodvisna od Ogrske. Delegat dr. Korošec izraža v imenu slovenskih delegatov veliko veselje nad prijateljskimi odnošaji z Bolgarijo, kakor so izraženi v ekspozeju, želi, da Avstrija Bolgariji v sedanjih težkih časih stoji na strani ter da se pri svoji balkanski politiki pred vsem opira na bolgarski narod, ki je politično najbolj napredoval in je postal element redu na Balkanu. Minister za zunanje zadeve je to izjavo slovenskih delegatov sprejel s posebnim zadovoljstvom, kakor je takoj po izjavi osebno zadržil govorniku.

Govor Aehrenthala.

Minister za vnanje posle, baron Aehrenthal, naglašava v prvi vrsti, da so skoraj vse stranke odobrile aneksijo Bosne in Hercegovine in sploh aktivno politiko v korist državi. Naša država mora ineti veljavno besedo v vnanji politiki ter se zavdati sredstev, s katerimi more braniti svoje opravičene koristi. V sedanjih razmerah je morala naša država vzeti v roke razvoj akcije, ker bi se sicer razvile razmere proti nam. Razni vnanji listi nam očitajo, da smo kršili berolinsko pogodbo. To pa se ni zgodilo. Berolinska pogodba niti z besedico ne omenja, da je sultan suveren v Bosni in Hercegovini. Grof Andrassy je tedaj izjavil jasno, da prevzame pravice okupacije in uprave v Bosni in Hercegovini le s tem pogojem, ako ni vezana na obroke. Hotel je torej reči, da je zasedenje trajno in da mi več ne zapustimo Bosne in Hercegovine. S tem so bile zadovoljne vse države. Le iz ozirov na Turčijo nismo tedaj izrekli aneksije. In sedaj, ko je v zasedenih deželah že nov

rod, moramo misliti tudi na ustavo. Dejanska suvereniteta mora postati tudi formalna. In ta akcija je bila ravno sedaj potrebna, ker mora biti z ozirom na bodočo ustavo jasno državno-pravno razmerje. To pa je naša stvar in Turčije. Grof Andrassy je sicer dne 13. julija 1878 v posebnem zapisniku zagotovil turškim zastopnikom, da bode okupacija le začasna. To je pa storil, ker je Turčija v zadnjem trenutku hotela razbiti berlinsko konferenco. Ta zapisnik pa je bil razveljavljen s pogodbo s Turčijo v Carigradu z dne 21. aprila 1879, v kateri pogodbi ni več govora o začasni okupaciji. Sandžak in Novipazar pa sedaj prepuščamo Turčiji. S tem priznamo posebno stanje Turčiji, kakor ga je določila berlinska pogodba in smo ga varovali skozi 30 let, in da želimo ustavni Turčiji popoln uspeh. Kar pa se tiče nameravane zveze bosanskih železnic s turškimi, je turška komisija s pomočjo inženjerjev pri vzhodni železnici določevala progo. Te predpriprave so skoraj končane in v jeseni bodo v Carigradu izročene komisiji, da jih pregleda in predloži turški vladi. Ako turška vlada odobri načrte, mogla bode naša država finančno podpirati to podjetje. Člen 29. berlinske pogodbe pa določa, da Črna gora ne sme imeti vojne zastave, da tuje vojne ladje ne smejo v črnogorska pristanišča in da naša država izvršuje zdravstveno policijo ob črnogorskem obrežju. Te določbe so omejevale suvereniteto Črne gore, kar je vedno kalilo naše dobre razmere do te države. Zato hoče naša država v dogovoru z drugimi te določbe olajšati ali opustiti. Kar se tiče mladoturov, je naša želja, da delajo zmerno, praktično politiko in se ne udajo praznim sanjam. Odločno pa minister zavrača vsak dogovor z Bolgarijo. Naša država ni odgovorna za dogodek Gešov, niti za štrajk na vzhodnih železnicah. To vprašanje še dolgo ne bode rešeno. Železnice v Rumeliji so turška last, Turčija pa je na 50 let izročila upravo posebni družbi. Mi smo takoj vložili ugovor, ko si je Bolgarija osvojila upravo in dohodke železnic. To vprašanje morajo države rešiti tako, da družba nima škode.

Baron Schweigel

pritrđi ministru, da je bila aneksija Bosne in Hercegovine v smislu berlinskega dogovora nujno potrebna. Kot član berlinskega kongresa pojasni smisel člena 25., ki je naši državi poveril okupacijo in upravo. Ta mandat naši državi sta predlagala angleška zastopnika, Beaconsfield in Salisbury, ter dokazala, da to zahteva evropski mir, kar je tudi Turčiji v prid. Temu predlogu so brezpogojno pritrđili vsi zastopniki ostalih držav. Ko pa so dne 13. julija 1878 avstrijski in turški zastopniki podpisali poseben dogovor, ki govori o suvereniteti turškega sultana in le o začasni okupaciji Bosne, so naglašali turški zastopniki, da naj se to zgodi le v pomirjenju gotovih turških krogov in da je ta dogovor le tajen in zaupen. V Berlinu pa tedaj nihče ni mislil na to, da bode naša okupacija Bosne in Hercegovine le začasna. Pri dogovoru glede na Sandžak in Novipazar pa je bilo merodajno to, da ostane tukaj odprt promet proti zapadu. Turški sultan naj tukaj obdrži svojo suvereniteto, naša država pa ga naj le podpira z vojaškimi posadkami. Kdor ve, kako slaba je bila Turčija po vojski z Rusijo in da se ima posebno naši državi zahvaliti za pomoč, ta ne more razumeti, zakaj se sedaj Turčija tako upira naši aneksiji Bosne in Hercegovine. Naša država ni dobila le pravic v Bosni in Hercegovini, ampak tudi dolžnosti. Zato pa je naša država sedaj dolžna, da ustvari ustavo, kakor jo imajo druge balkanske države. Ustava pa je mogoča le tedaj, če je uravnano in rešeno tudi državno-pravno vprašanje. Aneksija pa je bila nujno potrebna tudi z ozirom na znane vnanje agitacije. Aneksija je torej le naravna posledica berlinskega dogovora, nadaljni razvoj leta 1878 ustvarjenih mednarodnih razmer. Aneksija ne potrebuje nobenega odobrenja in nobene revizije. Zato se moramo čuditi, da sedaj ugovarjajo aneksiji ravno one vlade, katerih zastopniki so leta 1878 najodločneje zagovarjali okupacijo Bosne in Hercegovine. Še bolj se moramo čuditi postopanju Srbije, ki se mora v prvi vrsti zahvaliti ravno naši državi, da je postala samostojna in pridobila še Vranjo in Pirot. Zato pa se moramo odločno upreti srbskim zahtevam, ki nasprotujejo berlinskemu dogovoru in morejo le razburjati javno mnenje ter napraviti nove zmede na Balkanu. Zato tudi govornik pozdravlja aneksijo Bosne in Hercegovine z željo, da se vsa nadaljna akcija skupne vlade v sporazumu z državnima zboroma in vladama obeh držav izvrši mirno in redno v zadovoljnost celokupne monarhije.

Otali govorniki in sklep debate.

Rusin, vitez Vasilko, se vzlic temu, da vlada zatira številni rusinski narod,

priključuje vsem drugim delegatom, ki odobravajo aneksijo. Pozivlja vlado, da dá Bosancem v resnici moderno ustavo. Zahteva, naj se pomilosté v Bosni vsi politiški kaznjenci, kar jih je bilo obsojenih ali obtoženih pred proklamacijo cesarjevega manifesta. — Stöckler se z ozirom na nelojalno obnašanje Srbije spominja trgovinske pogodbe s to državo in opominja vlado, naj drugikat v takih rečeh bolj pazi, da ne bo oškodovala kmečkih interesov čisto po nepotrebnem. — Socialni demokrat Pittoni je tudi z aneksijo Bosne zadovoljen. Vidi v njej le formalno zagotovitev že dolgo obstoječih dejstev. Zahteva, da se vse, kar se je v Bosni dozdej zamudilo, popravi in tudi delavskim slojem dajo saj take politiške pravice in socialnopolitiške naprave, kakor v Avstriji. Obžaluje pa, da je bosansko vprašanje spravilo v nevarnost svetovni mir in utege ljudstvu naložiti novih bremen. Posebno pa pohvali barona Aehrenthala in ga pozivlja, naj obrne svojo pozornost tudi na notranjepolitiške zadeve, predvsem na volivnorefornno gibanje na Ogrskem. — Grof Latour izjavlja, da desnica baronu Aehrenthalu popolnoma zaupa. Nato resumira poročevalca marki Baquechem debato z vsemi glasovi proti enem samemu (poslanec Wolf) v sledeči izjavi:

»Odsek je stal pred historičkim dejstvom, ki se je s politiško nujnostjo razvil iz sedanjega našega razmerja do Bosne in Hercegovine. Izvršujoč poverjenji mandat je monarhija v teh dveh deželah izvršila državno in gospodarsko delo, ki se ga vspešno zamore nadaljevati le, ako se narodno-pravno stališče teh dežela nedvoumno zasigura.« Nato se omenjajo ustavne naprave, katere je cesar Bosancem obljubil. »Pri tej priliki se je izreklo mnenje, da bi bilo primerno, ako bi se z upnikom prebivavstva dala priložnost, da izrečejo svoje želje. Odsek je vzel na znanje, da glede na državno-pravno razmerje Bosne in Hercegovine do obeh držav monarhije ostane vse pri dosedanjem stanju. Izrečno si pridrži, da se ne bodo izvršile v tem oziru nobene izpremembe brez privoljenja tostranske državne polovice, kar je samoposebi umevno in brezpogojno izključeno.«

Pri debati o zadevah splošne zunanje politike je Poljak dr. Glombinski priporočal, naj se Avstrija odreče zvezi z Nemčijo in se približa Franciji in Angliji. Minister Aehrenthal odgovarja Pittoniju, da se načeloma ne more vmešavati v notranje zadeve Avstrije in Ogrske. Končno se sprejme skupni proračun ministrstva za zunanje zadeve brez nadaljne debate. Debata o okupacijem kreditu se vrši šele 22. t. m. Vojni odsek zboruje 19. t. m. Odsek za vnanje zadeve v ogrski delegaciji otvori debato o Aehrenthalovem ekspezeju danes (12. t. m.)

Bosansko deputacijo.

katero vodi podžupan sarajevski in politiški voditelj bosanskih Hrvatov, dr. Mandić, je cesar sprejel danes (12. t. m.) ob tri četrt na 10. uri dopoldne.

Srbija. — Vojska ali bande?

Poročila, ki jih imamo iz Srbije, se strinjajo v dveh ozirih: Oficielna Srbija Avstriji ne bo napovedala vojske in tudi komisija poslancev skupščine se je izrekla proti njej, kar je gotov znak, da se proti nji izjavi tudi plenum ljudskega zastopstva. Pač pa vsa poročila trdijo, da se srbski prostovoljci, nadalje Srbi v Makedoniji in ves Arnavtluk (arnavtski okraj) pripravljajo, da uderejo v Bosno in Hercegovino. O posledicah take aneksije smo že uvodoma izpregovorili. Zdaj objavljamo poročila iz Srbije po redu, kakor so nam došla. Nekatera bo seveda djati na rešeto.

Skupščina.

(Od našega posebnega belgradskega poročevalca.)

Belgrad, 10. oktobra. Za predsednika skupščine je bil soglasno izvoljen Ljuba Jovanović. Zahvalil se je na zaupanju naroda in izjavil, da bo skupščina vse ukrenila v obrano nacionalnih interesov, katerim preti pogibelj. Vsi načelniki strank so izjavili, da bodo strankarski boj pustili na stran. Jutri (11.) bo minister za vnanje zadeve dr. Milovanović skupščini v tajni seji poročal o položaju. Po ulicah se vrše manifestacije. Tudi v Carigradu manifestirajo za Srbijo.

Prostovoljci in prestolonaslednik hočejo vojsko.

(Od našega posebnega belgradskega poročevalca.)

Belgrad, 11. oktobra. Več tisoč starih drinskih prostovoljcev je skupno z novimi napravilo velikansko manifestacijo kralju in prestolonasledniku Jurju. Slednji je izjavil na ta pozdrav, da hoče biti prvi v vrstah prostovoljcev in da je srečen, ker

bo mogel umreti za ime in čast srbskega naroda. Končal je svoj govor z besedami: Naj živi, kdor hoče, da umre, naj umre, kdor hoče, da živi! Narodnega vzklikanja ni konca ne kraja. — Oduševljenje je dospelo do vrhunca. Po ulicah manifestira mnogo tisočev. (Konferenca poslancev se je proti vojski izrekla 10. t. m. popoldne, to brzojavno poročilo pa je od 11. t. mes. zvečer.)

Splošni ustanek v Srbiji in srbski Makedoniji proti Avstriji. Spopad med avstrijskimi finančnimi stražami in srbskimi orožniki?

Belgrad, 11. oktobra (zvečer). V Solunu so Srbi in Turki danes priredili velikansko manifestacijo za Srbijo proti Avstriji. Danes se v tajni seji skupščine, kjer poroča minister dr. Milovanović o položaju, odloči situacija. Med poslanci je veliko razpoloženje za vojsko. Avstrijski finančni stražniki so napadli srbsko stražnico na Drini, pa jo, ko je dospelo srbsko orožništvo, zapustili. Leta 1876 je od te stražnice vun srbska armada operirala proti Bosni. Arnavti v Srbiji oborožujejo prostovoljsko legijo. Oglašajo se prostovoljci iz vseh slovanskih pokrajin. Ves arnavtluk (arnavtska pokrajina) je vsled aneksije razburjen. 40.000 oboroženih Arnavtov v stari Srbiji zahteva vojsko. V Škoplju, Seresu in Bitolju se vrše velikanski protestni shodi proti aneksiji, katerih se udeležujejo Srbi in Turki.

Najnovejša poročila so torej zelo vznemirjujoča.

Zdaj objavljamo druga poročila o Srbiji, enega od 10. t. m., ostale vse od 11. t. m., ki spadajo poleg že objavljenih (od našega posebnega poročevalca) tudi med najnovejše.

Konferenca poslancev proti vojski.

Belgrad, 10. oktobra. Konferenca poslancev srbske skupščine je s 96 glasovi proti 66 sprejela resolucijo proti vojski. (Odločitev v plenumu pade 11. t. m.)

Vojno razpoloženje v Belgradu.

Belgrad, 11. oktobra. V konferenci poslancev so proti vojski glasovali kmečki poslanci, ki so izjavili, da z ozirom na slabi gospodarski položaj ne morejo prevzeti odgovornost za vojsko, ki se brez dvoma mora končati s porazom Srbije. Mestni poslanci so bili mnenja, da bi v slučaju vojske velesile intervenirale na vsak način v prilog Srbije, pa so vendarle pri glasovanju ostali v manjšini. Razpoloženje v Belgradu pa je še vedno bojovito in bati se je, da se obrne proti kralju in vladi. Prostovoljcev je že 17.000, tudi denarja so trgovci in judi dali vladi na razpolago. Legij je že več osnovanih: Mrtvaška legija, ki ima na zastavah mrtvaško glavo, legija kneza Mihajla, makedonska legija in legija prve hiljade. Legija smrti, kateri načeljuje pisatelj Lučić, je sklenila, ko je izvedela o nepovoljnem sklepu poslanske komisije, udreti v Bosno, ne da bi čakala sklepa plenuma skupščine. Makedonska legija, kateri načeljuje Trifačević, se bo temu koraku pridružila. Belgradski bojoviti krogi razširjajo vest, da so srbski okraji v Hercegovini proglasili revolucijo, da je avstrijska vlada v hercegovskih mestih proglasila obsedno stanje, da se je nebroj dezertarjev iz Bosne in Hercegovine vpisalo v vstaške legije in da je makedonski četovodja Skopljanec že prišel do Višegrada (na bosansko-hercegovski meji ob Drini), toda v resnih krogih se povdarja, da so te vesti le izmišljene, da se razburja ljudstvo. Avstro-ogrsko poslaništvo neprestano straži policija in orožništvo.

Ministrstvo pade?

Belgrad, 11. oktobra. Dozdaj (6. ura popoldne) ni še nobenega poročila, kaj je ukrenila skupščina. Sodi se splošno, da bo sedanji Velimirovičev kabinet demisionirani in se bo imenoval koalicijski kabinet, kojega naloga bo pomiriti ljudstvo.

Vladna poročila o seji skupščine in o položaju.

Belgrad, 11. oktobra. Seja skupščine je bila tajna in je trajala od 9. ure zjutraj do 1. ure popoldne, ob 3. uri se je nadaljevala. Predmet razprave je vladna izjava o politiškem položaju.

Belgrad, 11. oktobra. Mirni način priprava za razpravo v skupščini o politiškem položaju je jako pomiril javno mnenje. Bojaželjni življi so pričakovali, da bode skupščina takoj sklenila vojsko proti Avstriji. V treznih in resnih krogih pa napravlja veliko zadovoljnost prepričanje, da ljudski zastopniki ne bodo v tem prevažnem trenutku oddali svojih glasov pod vtisom prvih dogodkov in le osebnih čustev, ampak po resnem premisleku in natančnem pojasnilu vlade o položaju. Ta previdnost poslancev je zagotovilo, da se ne bodo prenažili. Tudi mogoče nezaupanje sedanji vladi ne bode premotilo poslancev, da bi se odločili za vojsko. Le

grajali bodo vlado, da ni v polni meri izrazila ljudske volje proti aneksiji Bosne in Hercegovine. Politični krogi sodijo, da bode staroradikalna večina zahtevala rekonstrukcijo kabineta, glede na Bosno in Hercegovino pa evropski kongres, ki naj bi upošteval opravičene zahteve srbskega prebivalstva.

Srbija ne mobilizuje.

Belgrad, 10. oktobra. (Iz srbskega uradnega vira.) Nasproti razširjenim poročilom, da je zaukazana splošna mobilizacija srbske armade in da so vpoklicani tudi rezervisti, izjavljajo na merodajnem mestu, da je zbranih le 40.000 mož, kar dokazuje, da ni govora o mobilizaciji.

Bojeviti prestolonaslednik.

Belgrad, 10. oktobra. Povodom dopoludnarske manifestacije pred prestolonaslednikovo palačo, je ta nagovoril množico: »Zahvalim se za ovacijo. Upam, da bode te vi, kakor jaz, če bode treba, padli za kralja in domovino.«

Srbska protestna nota proti aneksiji.

Carigrad, 10. oktobra. Srbski poslanik Nenadović je včeraj izročil tukajšnjim veleposlanikom ugovor srbske vlade proti aneksiji Bosne in Hercegovine. Avstro-ogrski poslanik v Carigradu ni prejel tega protesta, ker je avstro-ogrsko ministrstvo za vnanje posle na Dunaju odklonilo enak protest, ki ga je hotel izročiti srbski poslanik Simić.

Zmaga pristašev kralja Petra?

Zemun, 11. oktobra. »Hrv. Koresp.« javlja, da so poslanci, ki jih je ljudstvo interpelliralo, zakaj so se izrekli proti vojski, molčali. Množica se ne dá pomiriti, pač pa so trezni elementi na strani vlade in kralja Petra, ki zaraditega tudi ne bo odstopil na korist prestolonasledniku, ki je za vojsko.

Vstaška organizacija.

Zemun, 11. oktobra. »Hv. Koresp.« javlja, da je geslo vseh Srbov: »Ali častno poginiti, ali pa osvoboditi naše brate onstran Drine!« V Srbiji so se osnovala vstaške čete že po vseh krajih. Te se bodo medseboj organizirale. Sestavil se bo osrednji vstaški odbor. Naloga vstaških čet bo z večjimi in manjšimi vpadi zrevolucionirati Bosno.

Mnenje visokega avstrijskega častnika o vstaški akciji.

Dunaj, 11. oktobra. Neki visoki vojaški dostojanstvenik je glede na nameravano srbsko vstaško organizacijo izjavil, da Bosna ni makedonski vilajet. Če bodo srbski prostovoljci v Bosno vdrli, jih bode čakala žalostna usoda. Avstrijska vlada bo za vpade srbskih čet delala odgovorno srbsko vlado in na te vpade odgovorila v prvi vrsti s tem, da bo prodrla v Belgrad in osrčje Srbije.

Srbski topovi zaplenjeni v Avstriji?

Dunaj, 11. oktobra. Danes zjutraj se je razširjala vest, da je danes v Simpachu na solnograški meji avstrijska vlada ustavila transport 24 topov za obleganje, ki jih je tvrdka Schneider & Creuzot poslala v Srbijo.

Velikosrbska agitacija.

Iz Zagreba poročajo, da so v Vrginmostu aretirali radi suma velosrbske agitacije učitelje Orescanina, Petrovica, Momčilovica, Srnica, Borujevica, trgovce Lucaca, Borojevica, duhovnika Nikola Milica, trgovske pomočnike Pero Vujaklijo in Zajo Živkovića, gozdarja Jurija Gjurica in pekovskega mojstra Borojevića. Vse aretirance so odpeljali v Zagreb.

Nabiranje srbskih prostovoljcev v Banatu.

Zagreb, 10. oktobra. Pošuradna »Agramer Zeitung« poroča iz Novega Sada: Tukaj se nabira za srbske vojne svrhe. Iz Belgrada je došlo več znanih agitatorjev, da pridobijo hrvaške in ogrske Srbe za srbsko stvar. Bajse se v Bački in v Banatu nabirajo prostovoljci. Po južni Ogrski potujejo stari vstaški vojvode, da zrevolucionirajo Srbe.

Vojni kredit za Srbijo. — Rekonstrukcija kabineta. — Odbor za nacionalno obrambo. — Klofač v srbski skupščini. — Zaprt agitator.

Skupščina namerava dovoliti vojnemu ministru za vsak slučaj 30 milijonov dinarjev. — Belgradsko ministrstvo se bo najbrž tako rekonstruiralo: Novaković, predsednik; Pasić, zunanje zadeve; Ribarac, justica; Stojanović, notranje stvari; Veljković, finance; Prodanović, poljedelstvo, Marinković, stavbe; Velimirović, armada. Pasić, ki hoče postati minister za zunanje stvari, izjavlja, da hoče avtonomno obrambo, ki bo vodil vse gibanje proti V Belgradu se je osnoval odbor za narodno obrambo, k bi vodil vse gibanje proti aneksiji. Pripadajo mu najuglednejši politiki in rodoljubi. — Armada baje ni za vojsko, ker je že pri manevrih dovolj stradal. — Poslanec Klofač je dospel v Bel-

grad in se udeležil seje skupščine. — V Bosni so zaprli nekega srbskega agitatorja, ki je nosil s seboj **proklamacijo na prebivalstvo**, v katerem se pozivlja na boj proti Švabom. Agitatorja so peljali v zapor v Višegrad.

Položaj v Bosni.

Mohamedanci v Bosni popolnoma mirni. Srbske vesti o vstaji v Bosni docela izmišljene.

Dunaj, 11. oktobra. »Hrv. koresp.« poroča: Med na Dunaju bivajočimi bosanskimi Muslimani je vest »Obzora« in drugih srbskih listov, da so srbske vstaške čete pri Bjelini že prekoračile Drino, ki je zdaj plitva, povzročila veliko vznemirjenje. Obrnili so se na veleposestnika Ago bega Salihbegoviča v Bjelini, ki je odgovoril sledeče:

Bjelina, 11. oktobra. **Muslimanski narod je popolnoma miren in bo miren ostal.** — Aga beg Salihbegovič.

Došel je tudi brzovoj iz Trebinja: Trebinje, 10. oktobra. Tu vlada popolni mir. Med muslimani je radostno razpoloženje. — Kadija Mehmedbašić.

Razpad srbsko-muslimanske opozicije?

Mostar, 10. oktobra. Vodja srbske opozicije Gligo Jeftanović iz Sarajeva in voditelj hercegovske srbske opozicije, brata Šola, ter voditelja opozicionalnih muslimanov Ali beg Firdus in Arnavtovič nameravajo, ker jim je aneksija pokvarilo glavne točke programa, program revidirati, večina stranke pa je za to, da se sploh razpusti, ker je boj brezuspešen. **Udanostne brzovojke na cesarja iz Bosne.**

Sarajevo, 10. oktobra. Cesarju sta ob priliki aneksije poslali udanostni brzovojki tudi muslimanski društvi »Surreja« in »Kiraethana« iz Ljubuška in Bosanskega Novega. Hrvatoma v Bihacu, Foči, Maglaju, Doboju, Sl. Brodu, Mostaru, Livnu, Bugojnu, Banjaluki, Trebinju itd. se je pridružilo tudi mnogo muslimanov, ki zahtevajo združitev Bosne s Hrvaško.

Turška vlada zabranjuje malkontentnim Turkom iz Bosne prestop na turško ozemlje. Gonja proti srbskemu metropolitu.

Sarajevo, 11. oktobra. Srbski agitatorji pregovarjajo muslimanske age in bege, da prodajo svoja posestva in se izselijo na turško ozemlje, ker Avstrija namerava jih prisiliti h krstu. Turška vlada je vsled tega dala svojim garnizijam in oblastem v Novipazarju nalogo, da preprečijo prestop bosanskih muslimanov na turško ozemlje. Sicer napredna bosanska muslimanska stranka svari age in bege, naj se ne dajo zapeljati k tako usodnemu koraku. Velešrbi napadajo hudo tudi sarajevskega pravoslavnega metropolita Letico, ker je ob priliki aneksije obhajal slovesno službo božjo in trdijo, da se je s tem sam »izključil iz Srbstva«.

Oficielen glas Nemčije.

Berolin, 11. oktobra. Glasilo kancelarja Bülowa, »Nordd. Allg. Ztg.«, povdarja, da Nemčija ne bo privolila v mednarodno konferenco, ako ne dobi garancij, da se turškega cesarstva ne bo ponižalo. Nemčija je prijateljica Turčije, zlasti pa ondotnega novega režima. Kar se Avstrije tiče, je sicer Nemčija vsled aneksije Bosne prišla v nekoliko neprijeten položaj, kar jo pa ne ovira, da ne bi stala zvesto na strani svoje zaveznice. Drugače je z Bolgarijo. Neodvisnosti Bolgarije Nemčija ne bo priznala, dokler se ne doseže glede na to vprašanje sporazum s Turčijo in se jo na ta ali oni način odškoduje, zlasti kar se tiče aneksije Rumelije.

Turški sultan skriva denar.

Mladoturki so izvedeli, da je turški sultan deponiral 20 milijonov v denarnem zavodu »Banque de Paris«. Mladoturki odločno zahtevajo, da sultan dá to svoto turškemu državnemu zakladu.

Črna gora kraljevina?

Iz Cetinja se privatno javlja, da knez Nikola namerava Črno goro proglasiti za neodvisno kraljevino.

Priprave v Dalmaciji.

Iz Dalmacije javljajo listom, da so rezervisti iz južne Dalmacije pozvani pod orožje.

Turški bojkot proti Avstriji

se v Carigradu širi. V soboto ob 2. uri popoldne je prišlo v Carigradu okoli 200 oseb pred magazin Stein. Te osebe so napravile kordon ter niso pustile nikogar v avstrijsko trgovino. Avstro-ogrsko poslaništvo se je radi tega obrnilo do ministrstva policije, ki je dalo odstraniti lepake, a lepaki za bojkot so se takoj zopet pokazali po zidovih in drevesih. Po Carigradu

se širijo manifesti, v katerih se ljudstvo poziva, naj nič ne kupuje pri Avstrijcih, češ, da je Avstrija neprijateljica Turčije. Na manifestih so imenovane vse avstrijske trdke v Carigradu.

V soboto so bile v Carigradu velike protiavstrijske manifestacije.

Konfiscirani listi.

V Zagrebu so bili zaplenjeni listi: »Obzor«, »Hrv. Sloboda«, »Pokret«, »Agramer Tagblatt«, »Hrvatsko Pravo«, »Agramer Zeitung«, »Srbobran« in — vladne »Narodne Novine«, ker so javljali o gibanju armade.

Koroške novice.

k **Demonstracije pred stanovanjem dr. Brejčevem.** V soboto je bila v Celovcu obravnava proti desetim nemškim turnarjem, katere so v noči, ko so pomazali dr. Brejcu hišo, našli pred dr. Brejčevim stanovanjem. Turnarji so se zagovarjali, da oni niso ničesar storili, da so hoteli dr. Brejcu napraviti le mačjo godbo in je bila neka druga družba, ki je izvršila napad. Turnarji so bili — oproščeni!

k **Srednješolci v uniformi.** V Celovcu so dovolili srednješolcem in gojenkam višjih dekliških šol, da smejo nositi čepice po vzgledu nemških srednješolskih čepic Kljub temu Celovec še ne bo tako kmalu v Prusiji.

k **Umrl je v Celovcu oskrbnik vojaškega oskrbovališča v pok. g. Franc Jugovic, star 60 let.**

Štajerske novice.

š **Protestni shod v Brežicah.** Včeraj smo dobili iz Brežic brzovojko: V Brežicah je pol bataljona pehote in 2 eskadrona dragoncev. V mestu je vse mirno. Na kolodvoru se je kljub prepovedi shoda zbralo 500 ljudi. Vršilo se je par nogovorov, nakar se je ljudstvo na poziv rediteljev mirno razšlo. Nemški dom straži vojaštvo. (Zanimiva je zahteva »Deutsche Wacht«, da se mora našega urednika zapreti v eno do šestmesečno ječo, ker je priobčil vabilo na shod v Brežicah!)

š **Pes preprečil velik požar.** Iz Št. Ilja poročajo: V bližini Št. Ilje je pes veleposestnika Evalda Hempela po noči nakrat pričel praskati na vrata svojega gospodarja. Pes je praskal toliko časa, da se je gospodar vzbudil in šel pogledat, kaj je. Narat je začutil duh po dimu in res je opazil, da se kadi iz hleva. Takoj je poklical pomoč, ki je pravočasno preprečila velik požar.

ATENTAT NA RUSKEGA GENERALA.

Iz Ašabata poročajo: Na vojaških vajah so pričeli vojaki ostro streljati na poveljnika generala Minčenkina in na nekega častnika. General je ranjen v nogo.

Dnevne novice.

+ **Shod S. L. S.** se je vršil v nedeljo, dne 11. t. m., v Dolu. Poročal je državni in deželni poslanec dr. Janez Ev. Krek o delovanju državnega zbora in bodočih nalogah kranjskega deželnega zbora. Končno je govoril o povzdigi živinoreje.

+ **Nov telovadni odsek.** V Komendi pri Kamniku se je včeraj ustanovil telovadni odsek v ondotnem izobraževalnem društvu. Na ustanovnem občnem zboru sta govorila kaplan g. R. Smole in tajnik Z. T. O., Franc Puc. Ustanovitve se je udeležil tudi mengiški telovadni odsek, ki je napravil pešizlet v prijazno Komendo. Zborovanje je bilo zelo dobro obiskano, bili so na shodu sami mladeniči, katerih je že veliko število javilo svoj pristop v telovadni odsek. Novim bratom v Komendi kliče: Le naprej po začrtani poti! Na zdar!

— **Smrtna kosa.** Nocoj je v Postojni nenadoma umrla soproga Oroslava Šilec, c. kr. sodnega kancelista. Bila je s svojim možem popoludne na izprehodu, zvečer je bila še popolnoma zdrava. Poročena sta bila šele dober mesec.

— **»Bis auf Weiteres«.** Vojaki, ki so odslужili tretje leto pri topničarjih na trdnjavah v Dalmaciji, morajo služiti še naprej. Prišel je iz Dunaja »befel«, da morajo služiti »bis auf Weiteres«. — Iz Sarajeva se listom poroča, da je tam vse pripravljeno za eventualno vojsko; noben častnik, noben vojak ne sme zapustiti svojega polkovnega tabora. Vsak vojak ima 120 patron.

— **Pokopali so v Kranju v petek, dne 9. t. m. v 31. letu njene dobe umrlo gospo Josipino Pollak, rojeno Mihelič.**

— **Dunajčanje in vipavsko vino.** Vinska veletrgovina Weber iz Dunaja namerava letos na Vipavskem nakupiti 10.000 hektolitrov vina. Dobrota vipavskega vi-

na je letos splošno zaslovela v stolnem Dunaju.

— **Gozd v ognju.** Goreti je pričel v soboto, 1. oktobra, popoldne okoli 3. ure erarični gozd nad Belo pri Idriji, v tako zvanem »Strugu«. Škoda bo gotovo precejšnja. Bilo je kmalu mnogo gasilcev na mestu, delali so do zgodnjega jutra, da so omejili ogenj. Tli pa še po malem na pogorišču danes, v nedeljo, ves dan.

— **Slovenski srednješolci v Trstu.** Nad 300 slovenskih dijakov obiskuje letos srednje šole v Trstu. »Dijaško podporno društvo« prosi zanje darov.

— **Velik gozdni požar** se opazuje iz dolenskega vlaka na Veliki gori nad Ribnico. Gozd gori na več mestih. Na enem delu gori že tri dni. Iz Podgorice in bližnjih vasi je prihitelo ljudstvo gasit. Na Veliki Gori je pet do šest izgorišč, na enem mestu so požar že pogasili. Tudi na Mali Gori gori. Domneva se, da so ogenj povzročili polharji, ki so pustili ogenj neprevidoma goreti, ko so odšli domov.

Slovenska šola v Krminu na Goriškem je otvorena. Pouk se je pričel pretekli teden. Šolo obiskuje okoli 40 otrok.

— **Delitev premij za govejo živino** bo v ponedeljek, 12. oktobra t. l. v Postojni za Notranjsko, v četrtek, 15. oktobra t. l. v Spodnjih Gorjah za Gorenjsko, v ponedeljek, 19. oktobra t. l. v Št. Lorencu ob Temenici za Dolenjsko. Namen razstavi in delitvi premij je: a) da se živinorejci tega okraja s primerjanjem goved vzpodbudijo za napredek živinoreje in se o nji pouče, b) da se razvidi uspeh, ki se je zlasti z državno in deželno podporo dosihdob dosegel pri reji naše domače goveje živine.

— **Pozen cvet.** Dobili smo cvetoči vršiček jablane, ki cvete na vrtu Simona Prešerna v Zabreznici.

— **Nemci groze z bojkotom.** Celjska »Deutsche Wacht« širokoustno poroča, da je neka graška tovarna odpustila 61 slovenskih delavcev. Na Gorenjem Štajerskem in Solnograškem da hočejo krošnjarjem županski uradi delati sitnosti pri izdaji krošnjarskih knjižic.

— **Shoda avstrijskih advokatov** se tudi Poljaki ne udeležijo. Tako so sklenili odvetniki v Krakovu, ker bo oficijelni jezik razprav odvetniškega shoda na Dunaju samonemški. — Praška »Politik« pa javlja, da je dr. Firstmantel te dni pisal češkimi odvetnikom, da na shodu ne bo nikake ovire, ako bo kdo hotel govoriti češki.

— **Nizko stanje naših rek.** Pod normalom 20—30 cm je te dni stanje Save pri Kranju, Sore pri Medvodah in Ljubljani. Znamenje — jesenske suše!

— **Nova Nastičeva brošura.** Iz Zagreba poročajo: Nastič je izdal novo brošuro, v kateri posebno napada dr. Medakoviča.

— **Na zagrebškem vseučilišču.** Zagrebški vseučiliščniki so sklenili se zopet vpisati na vseučilišče, a brobo za narodna prava nadaljevati na domačih tleh. Dijaki so protestirali proti umirovljenju profesor Manojloviča. Sklenili so prof. Šufflaya bojkotirati.

VOLIVNO GIBANJE V ISTRI.

Prošlo soboto so v Trstu zborovali krajni volivni odbori edinega italijanskega kmečkega volivnega okraja, ki se razteza po celi zapadni Istri od Milj (Valle d' Oltra) pa do skrajnega juga Istre na Malem Lošinju. Kolikor poročajo italijanski listi, se je na shodu sklenilo, da je postaviti enega kandidata za severni del volivnega okraja, drugega za srednji in tretjega za južni del. Glede kandidatov se, kakor je videti, še niso zedinili. Značilen je uvodnik zadnje »Idea Italiana« pod naslovom: La tattica del momento. Clankar priznava ugled, ki ga uživa med ljudstvom dr. Laganja, pred katerim je videl sam kmete padati na kolena. Ta upliv pripisuje pretiravanju zaslug. Sklepa z besedami: Ker govorim izobraženemu občinstvu, mislim, da me ne bo nihče krivo razumel, če kličem: Med volivno agitacijo za splošno skupino bodimo v korist stranke nekoliko — šarlatani!

Ljubljanske novice.

Ij **Vojaški veteranski zbor v Ljubljani in slovensko poveljevanje.** Včeraj dopoldne se je v veliki dvorani »Mestnega doma« vršil izborna obiskana izredni občni zbor tukajšnjega veteranskega zbora. Predsednik g. Mihalič je v svojem nagovoru povdarjal, da veteransko društvo ni politično, da je patriotično, a iz društvene zgodovine lahko tudi vsak spozna, da so bili kranjski veteranci vedno zvesti in udani svoji ožji domovini. V tem posnemajo svoje očete, kajti, ako bi ne posnemali svojih očetov, bi bili nevhvaležni sinovi. (Burno odobravanje.) Nato je poročal o svojem predlogu, naj društvo vplelje slovensko poveljevanje — gosp. Smole. Odbor je prepričan, da je nadaljni mirni razvoj društva mogoč le, ako se vpleje

slovensko poveljevanje. Proti slovenskemu poveljevanju ni zaprek, saj je celo c. kr. avstrijska vojaška veteranska zveza na Dunaju, na vprašanje načelnika g. Mihaliča, odgovorila, »da nima predsedstvo državne zveze proti poveljevanju v narodnem jeziku, v kolikor se tiče društva istega naroda, nobenega ugovora in to rado sporoča k pomirjenju duhov, kar mora vsak želeti. Ta raba bo dopustna tudi c. kr. vojevnikiškemu koru. Le tedaj, ako nastopijo društva različnih narodov skupno, ima biti enotno nemško poveljevanje.« S tem pismom osrednje veteranske zveze so bili izpodbiti vsi ugovori ter je občni zbor soglasno sklenil, da se slovensko poveljevanje uveljavi že pri prvem društvenem nastopu. G. Klinc je želel prej vajo ali pa naj se izda knjižico, iz katere se bo vsak član lahko poučil o posameznih poveljih. G. Smole je c imenu odbora izjavil, da se to zgodi. G. Luknar je izjavljal, da je bil pač že skrajni čas vpeljati v Ljubljani slovensko poveljevanje, katero imajo že v Trstu. G. Sirk je sprožil misel za veteranski dom. Končno je bil sprejet predlog g. Mihaliča, da se za žrtve 2. sept. da 150 K za spomenik pa 50 kron. Iskreno se veselimo ob lepih sklepih vrlih slovenskih veterancev. Tako je prav! Slovenskemu jeziku povsod čast in veljavo!

Ij **Razglednice — »Slovenische Kulturarbeit«.** Nemški »šulferajn« je izdal dve razglednici ljubljanske kazine z napisom »Slovenische Kulturarbeit«. Gospodje Nemci in nemškutarji bi bolj zadeli, ako bi napravili razglednice o svojem velikem kulturnem delu n. pr. kako so Nemci v bližini Solnograda nabili nemške turnarje iz Avstrije in Bavarskega in enemu turnarju ukradli celo kukalo. To bi bila krasna razglednica, ki bi ljubljanske turnarje nekoliko spominjala na to, da so med Nemci doživeli l. 1908 to, kar so med Slovenci že l. 1869 na Jančem. Ali pa razglednico o dogodkih v Rumburgu, kjer so celo — nemške dame napadle nemške katoličane in kjer so »prosvetljeni« Nemci z nožmi obdelavali nemške katoličane. In ali so Nemci že popolnoma pozabili, kako »kulturno« delo so vršili, ko so razbili laška pravno fakulteto v Inomostu. Nemška zloba je namenoma jako — pozabljiva.

Ij **Minister za notranje zadeve baron Bienerth** je izdal na deželna predsedstva strogo navodilo in odredbo, kako se ima v bodoče uporabljati društveni zakon pri dovoljevanju javnih shodov, zborovanj oziroma govorov. To pa z ozirom na zadnje dogodiljaje v Ptujju, Mariboru, Celju, Pulju, Pragi in Ljubljani.

Ij **Napisi na trafikah.** Torej z Dunaja je prišel ukaz, da morajo imeti vsi trafikantje dvojezičen napis in sicer na prvem mestu nemški in na drugem slovenski napis. Kje je pravica? Zakaj na prvem mestu nemški napis? Pravijo, da zato, ker je tako določeno v predpisih. To je krivično; naj vedo merodajni krogi, da je na Kranjskem prvi deželni jezik slovenski in da zahtevamo tedaj po vsej pravici slovenščino na prvem mestu. Če določajo predpisi drugače, je to le dokaz, da so ostanek starega birokratizma in da se imajo popraviti. Enaka pravica vsem! **Tukajšnja glavna tobačna zaloga, edina v Ljubljani, tedaj namenjena Slovincem in Nemcem, ima že leta in leta samonemški napis, pa se zanjo ne zmenijo državni funkcionarji.** Ali zanjo ne veljajo predpisi? So li ti samo za Slovence? Zahtevamo, da se takoj odstrani samonemški napis!

Ij **Nova Švicarija** je dograjeno do prvega nadstropja.

Ij **Resnico pišite in pravilno citirajte!** »Slovenski Narod« je včeraj ponatisnil iz praške »Politik« članek nekega Žida o ljubljanskih razmerah. Žid omenja tudi, kako prijazno je bil sprejet v hotelu »Union«. »Narod« je prestavil cel članek, črtal je samo člankarjevo izjavo, da vedno izstopi v hotelu »Union«, ker je »Union« najboljši hotel v Ljubljani. Čemu taka falzifikacija? Pišite resnico in — pravilno citirajte!

Ij **Jez v Gruberjevem kanalu,** je, izvemšji zatvornice, ki jih bo šest in katere postavijo prihodnje dni, zdaj dodelan. Vode se čez jez toliko odteka, da splahuje nekoliko vrhno nesnago po strugi do izliva pri Selu.

Ij **Lepa vojaška disciplina.** »Deutsche Wacht« torej vir, ki gotovo ve, kaj se med Nemci godi, poroča, da je staro moštvo pešpolka št. 27. v Ljubljano došle vojaške novice pozdravljale s »stürmische Heilrufen« in klici »Heil den deutschen Steirern«. Dotično »Deutsche Wacht« smo poslali na primerno mesto.

Ij **Plinovo razsvetljavo (Aurovo luč)** so zadnja dva tedna montirali v naslednjih ulicah in cestah: V Bethovenovih, Knaflovih, Wolfvovih in Lingarjevih, v drugi polovici Kolodvorske ulice. Ta teden prično na Kongresnem trgu, Vegovih in Go-

spodskih ulicah. Najmočnejšo luč imata Marijin trg in Stritarjeve ulice.

Fzm. baron Waldstätten je došel v Ljubljano in se nastanil v hotelu »Union«.

lj Umrla je na Franc Jožefovi cesti št. 2 Terezija Eger.

lj 108 let ječe naj bi dobili radi ljubljanskih demonstracij obtoženi, z vso resnostjo predlaga celjska »Deutsche Wacht« v času, ko so nemški ptujski metalci kovanja in razbijalci šip dobili po — 8 oziroma 10 dni zapora!

lj »Društvena godba ljubljanska« ima svoj letošnji občni zbor v četrtek, dne 15. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v salonu hotela »Ilirije«. — Ker je vsled preosnove godbe v koncertni orkester in za nadaljni razvoj taistega ta občni zbor velikega pomena, prosi se številne udeležbe.

lj Poročnik Mayer je zapustil Ljubljano. V soboto popoldne se je odpeljal v spremstvu nekega stotnika v Gradec.

lj Aretovala je mestna policija včeraj po rekviziciji deželnega sodišča bivšega trgovca Ernesta Sarka, kateri je obdolžen goljufivih delogov, katere je napravil v Ljubljani lansko leto, potem pa neznan kam pobegnil.

lj V deželno bolnišnico je bil pripeljan železniški uslužbenec Anton Sottler, kateri je v kurilnici na Zidanem mostu padel in se na nogi težko poškodoval.

lj Tepež med vojaki in civilisti. Danes ponoči sta se na Radeckega cesti sprla dva četovodja tukajšnjega c. in kr. 27. pešpolka z večjo družbo civilistov. Ko sta potegnila bodali, so civilisti zbežali. V istem času pa prideta mimo 42-letni sluga Jožef Potočnik in slikarski pomočnik Ivan Muhorič, katera sta bila od vojakov tako ranjena, da so Potočnika prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico. Tudi vojaka sta baje ranjena, a kdo jima je prizadel rane, se še ne vé. Potočnik in Muhorič sta le slučajno naletela na preprij in je vsled tega napad vojakov pripisovati hipni razburjenosti. Natančnejše bode do gnala preiskava.

lj Aretovala je mestna policija nepoboljšljivo tatico Jero Johanovo rodno iz Železnikov, katera je več strankam pokradla več perila in obleke, ter vse poprodala, da je imela za žganje. Izročili so jo sodišču.

— Pleskar Fröhlich je dne 22. septembra kričal na tramvaju: »Windische Hunde! Jetzt ist ruhig, weil zwei erschossen worden sind; man soll noch mehr solche Baraben z'samschiessen.« Fröhlich se je na tramvaju obnašal nesramno, da ga je sprevoznik po stražniku dal odstraniti s tramvaja. In tega zagrizenega nemčurja še vedno podpirajo Slovenci! Sramota!

lj Umrla je v bolnišnici Uršula Valentin, kuharica, stara 63 let.

Razne stvari.

Lev je razmesaril v Geri krotilca zverin Wagnerja. Pred štirimi leti je na enak način izgubila življenje njegova žena.

Kako je nastala beseda »bojkot«. Pred 30 leti je bil upravnik nekega lorda na Angleškem neki Boycott. S svojo silovitostjo in nepoštenjem se je ljudem tako zameril, da so sklenili nobene reči kupiti od njega in mu tudi nič prodati. Boycott se je moral končno izseliti. Od takrat velja za slično postopanje ljudstva besedica »bojkotirati«.

Telefonska in brzojavna poročila

»SÜDMARKA« IN LJUBLJANA.

Dunaj, 12. oktobra. Tu je imela večer »Südmarka« o ljubljanskih dogodkih shod, katerega so se udeležile vse nemške stranke. Tudi dr. Lueger je poslal shodu pismo. Poslanec Wastian je dejal, da bodi ta shod »memento mori« vladi; poslanec Muller je pa dejal, da se bodo Nemci proti Slovincem ravnali po geslu zob za zob.

NESTRPNI DR. LUEGER.

Dunaj, 12. oktobra. Dr. Lueger je javil tukajšnjim češkim čevljarjem, da ne smejo svojih otrok pošiljati v češke šole, sicer jim ne dá dela za božične obdaritve in tudi ne dobe izpolnjenih učnih pisem. Češki listi pozivljajo mojstre, naj se ne udajo, ker jim bodo Čehi povrnili vso škodo.

SRBSKA SKUPŠČINA.

Belgrad, 12. oktobra. V srbski skupščini je zahteval vojni minister 16 milijonov dinarjev za izpopolnitev srbske armade. Zahteva je izročena finančnemu odseku. Soglasno je skupščina odobrila predlog, poslati cetinjski skupščina bratski pozdrav. Predsednik je dalje naznanil, da je vladalo v včerajšnji seji popolno soglasje ter je rekel, da je bila soglasno sprejeta resolucija nacionalca Ribaraca, ki odobruje vladno poročilo o položaju, odobruje vladne dosežanje korake in vladi v imenu srbskega naroda da na razpolago vse kar ima. Poročilo dr. Milovanoviča je trajalo tri ure. Sklepi se ohranjajo popolnoma tajno. Skupščini je stražila policija, da nihče ni mogel od občinstva vanjo.

NAŠA MORNARICA.

Pulj, 12. oktobra. Avstro-ogrška mornarica plove iz Sredozemskega morja v Pulj.

SLOVESEN VHOD KRALJA FERDINANDA V SOFIJO.

Sofija, 12. oktobra. Kralj Ferdinand ima danes slovesen vhod v Sofijo. Tujih zastopnikov ni pri sprejemu.

SRBSKI ZUNANJI MINISTER SVARI SRBSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Belgrad, 12. oktobra. Prestolonaslednik Jurij je bil včeraj pri zunanem ministru Milovanoviču, ki je svaril prestolonaslednika, naj ne govori tako hujskajoče, ker njegovi govori hujskajo ljudstvo. V takem položaju vlada odklanja odgovornost za posledice. Pravijo, da to svarilo na prestolonaslednika ni napravilo posebnega vtiska.

SRBSKI ZUNANJI MINISTER NA POTOVANJU.

Belgrad, 12. oktobra. Minister Milovanovič se odpelje prihodnji teden v Pariz in London, da informira politične kroge o položaju.

POMILOŠČENJA V ČRNI GORI.

Belgrad, 12. oktobra. Črnogorski knez je pomilostil vse v procesu radi bomb obsojene.

NAMEN ANGLIJE.

London, 12. oktobra. Anglija namerava anektirati Egipt in vrniti Turčiji zato otok Ciper.

FRANGOZ ZA SRBE.

Belgrad, 12. oktobra. Pariški list »Matin« je poslal 1000 frankov za srbski zbor prostovoljcev.

GOZDNI POŽAR.
Idrija, 12. oktobra. Gozd dalje gori. Zjutraj je šlo sto rudarjev pomagat.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, sred. zračni tlak 736'0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
11 9. zveč.	744.0	11.0	sl. svzh.	jasno	0.0
12 7. zjutr.	45.1	3.1	sl. jvzh.	megla	
12 2. pop.	43.4	19.3	sl. svzh.	jasno	

Srednja včerajšnja temp. 11.2°, norm. 11.2°.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.
Budimpešta 12. oktobra.
Pšenica za oktober 11.75
Pšenica za april 12.11
Rž za okt. 9.15
Oves za okt. 8.35
Koruza za maj 1. 1909 7.44
Efektiv: nespremenjen.

NESTLÉ-jeva

moka za otroke

Priznano redilno sredstvo

Za zdrave in bolne otroke kakor tudi za bolne na želodcu

Obvaruje in odstranjuje otročjo drisko in bluvaje črevesni katar.

Knjižica: Otroška hranitev zastoj pri NESTLÉ

Dunaj I. Biberstrasse 11.

Službo išče

26 leten mož, samski, zmožen v besedi in pisavi slovenskega in nemškega jezika, kot občinski sluga oziroma podtajnik. Nastop takoj. Več pove gospod **Dr. Rožič**, tajnik S. L. S., Ljubljana. 2644 3-2

Zahvala.

2661

Za dokaze srčnega sočutja ob smrti našega nepozabnega sina, ozir. brata, svaka in strica, gospoda

Leopolda Puppis

izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo.

Posebno prisrčno se zahvaljujemo preč. duhovščini za spremstvo, vsem gg. c. k. uradnikom, sl. pevskemu zboru za ginljivo petje, darovalcem krasnih vencev, ter vsem prijateljem in znancem, kateri so dragega pokojnika spremili k večnemu počitku.

Logatec, 10. oktobra 1908.

Zalutajoči ostali.

Veliko zalogo absolutno zjamčenega pristnega vina, 1097

priporočano opetovano od knezoškof. ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg. župnikom za mašna vina, ima **Kmetijsko društvo v Vipavi**. — Izborna kvaliteta: belo namizno vino 40—50 K, pinela ter fina desertna vina, kakor ital. rizling in beli burgundec od 50—60 kron, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. — Stara desertna vina v buteljkah po 1 do 1.20 K. Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega. Za zadrage in večje množine izjemne cene. — Za obilne naročbe se priporoča **Kmetijsko društvo v Vipavi**.

Blagajničarka

večča slovenskega jezika, se sprejme pri g. **Adolfu Hauptmanu** v Ljubljani. Resljeva cesta. 2653 2-1

Prevzetje brivnice in priporočilo.

Udano podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem od gospoda **Bukovčana**

prevzel

brivnico v Kopitarjevih ulicah št. 1

nasproti stare „Katoliške tiskarne“.

Slavno občinstvo zagotavljam, da bom s pomočjo svojega dolgoletnega izkustva v tej stroki vedno dobro postregel ter da bom skrbel za vse higijenične potrebe.

Priporočam svojo brivnico za vsa v to svrhu spadajoča dela, katere bom vedno izvrševal v polno zadovoljnost slavnega občinstva.

Najodličnejšim spoštovanjem

Stanko Kelšin,
brivski mojster, Kopitarjeve ulice šte. 1.

2662 3-1

Ustanovljena leta 1854. Prva domača slovenska plovoarna. Telefon št. 210.

G. AUER-jevih dedičev

Ljubljana, Wolfove ulice šte. 12, Ljubljana

Priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izborna

marčno pivo

v sodcih in steklenicah

Angleško skladišče oblek, O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.

Dežni plašči (pelerine) so ceneje!

nad 2.500 komadov od 5 kron naprej.

Največja zaloga oblek, površnikov in zimskih sukenj za gospode, dečke in otroke po čudovito znižanih cenah. — Se vedno prihaja sveža konfekcija za dame in deklice v najmodernejši fazoni.

**MASČEVANJE NASIN NA PROTO-
NIKOV.**

Priloga 284. Slovenski glasnik dne 12. oktobra 1908. Masčevanje nasin na protinikov. Sestanku slovenskih abiturientov v Velikovecu... (text continues with details of the assembly and demands for educational reforms)

**NEMŠKI RADIKALCI IN VOLIVNA RE-
FORMA ZA ČESKI DEŽELNI ZBOR.**

Nemško-radikalni poslanec pl. Stranšek je izjavil o načrtu volivne reforme, ki ga je predložila vlada za češki deželni zbor... (text continues with political commentary)

**ZASEDANJE ČESKEGA DEŽELNEGA
ZBORA ODGODENO.**

Nemški listi javljajo, da bo zadnja seja češkega dež. zbora 16. t. m. Poslanci bodo takrat izvedeli, da dobe naznanilo za prihodnjo sejo češkega dež. zbora...

**ZBOROVANJE TIROLSKE KMEČKE
ZVEZE.**

Včeraj se je vršil v Inomestu dobro obiskan shod tirolske kmečke zveze, ki so se ga udeležili tudi mnogi kršč.-soc. deželni in državni poslanci. Med drugimi so govorili poslanec Schraffl, Siegele, Graf, Unterkircher in Rainer o raznih pe-

evnih varstvih, izjavil pa je, da je udeležitev učiteljskih plač neobhodno potrebna. Višji zidniki naj bi se pokrili z davka na vodne moči, na vino zasebnikov in na prirastek na vredno čimničnin. Shod je sprejel resolucijo, ki poziva vse kmečke zveze in da nastopajo pri volitvah enotno. Poslanci naj delajo za uresničenje sledečih glavnih kmečkih zahtev: Odstranitev vseh nepotrebnih vojaških bremen, zlasti tretjega leta dejanske službe in zadnjih orožnih vaj; pravična razdelitev davkov, gradnja potrebnih železnic in cest; uravnavna reka in potokov; pravičen lovski in gozdni zakon; pospeševanje kmetijskega pouka. Shod je protestiral proti uvozu živine in mesa iz Srbije in z Balkana sploh ter pozval poslance, da glasujejo proti uvozu. Delegete je pozval, da se zavzamejo za izboljšanje plač častništva, prejemkov in hrane moštvo ter za takojšnjo popravo velikih cest ob državnih mejah. Glede volivne preosnove za deželni zbor je shod zahteval: direktno volivno pravico tudi za kmečke občine; primerno zastopstvo kmečkega stanu v deželnem odboru; deželni volivni red se naj kolikor mogoče vjema z državnim. Stoletnico tirolskih bojev leta 1809. bodo v celi deželi svečano praznovali.

Demonstracije pred dež. sodiščem.

Senatu predseduje dvorni svetnik Paik, votanti so: sodna nadsvetnika Polec in Andolšek ter sodni svetnik Hauffen. Obtožbo zastopa drž. pravdnik Trenz.

Blaž Pirnat, 1887. leta rojen, je obtožen, da je psoval 27. m. m. ob demonstracijah proti Beigijcem v Šiški orožnike, ki so ga aretirali s »Preklete svinje žandarske«. Ko so ga pa tirali v preiskovalni zapor, je klical ljudem: »Pomagajte, Slovenci, če ste za kaj!« Obtoženec se zagovarja, da je bil pijan. Šišenski orožniški stražmojster Skubic izpove, da je psoval orožnike z zgorajšnjo psovko, za kar ga je pustil aretovati. Orožnik Frančišek Spreitzer je aretoval Pirnata na stražmojstrovu znamenje. Potrdi, da je klical obtoženec Slovence na pomoč. Pijan ni bil. Orožnik Viljem Mikola izpove kakor Spreitzer. Nižjeavstrijski orožnik Adolf Brandl izpove, ker ne zna slovenska, da je čul »orožniške«, drugega si ni zapomnil. Po govornih državnega pravdnika Trenza in zagovornika dr. Hribarja proglašajo dvorni svetnik Paik razsodbo po kateri se obsodi Pirnat v 14-dnevni strogi zapor. Pirnat izjavi, da nastopi takoj kazen. Pirnat je bil od aretacije v preiskovalnem zaporu. V dvorani je nekaj Nemcev, ki kličejo: »Na, habe die Ehre«.

Andreja Javornika, mizarja pri Tercelju, roj. 1878., sodi isti senat. Zagovarja ga dr. Pirc. Obtožen je, da je 19. m. m. silil Hamana in Rudholzerja, naj zapreta trgovini. Prodajalni sta se zaprli. Javornik se zagovarja, da je bil vinjen. Slabega namena ni imel. Mislil si je, boljše je, da zapro Nemci trgovine, kakor da bi se kaj zgodilo. Haman izpove nemško, da njega ni bilo v soboto doma. Ko je bil za sliškan kot priča, mu je povedal deželno-sodni svetnik Luschan, kaj da dolže obtoženca. Policijski stražnik Kocjančič izpove, da je aretiral Javornika, ker je zahteval na hodniku Hamanove trgovine, da naj jo zapro, če ne, vse razbijejo. Priča Jože Lenart, trg. sotrudnik tvrdje Haman izpove nemško, da so trgovino zaprli ob 7. ne ob 9. uri, kakor navadno, ker so se bali, da se kaj ne zgodi. Urar Rudholzer izpove nemško, da je prišel Javornik v trgovino in grozil: »Rudholzer, zapri, če ne ti bomo vse pobili«. Bal se je in zaprl trgovino. Državni pravdnik Trenz predlaga, naj se obtoženec kaznuje zaradi hudodelstva javnega nasilstva. Zagovornik dr. Pirc izvaja, da obtoženec ni bil na nobenega jezen. Dotičnikom je hotel dati le dober svet. Predlaga, naj se obtoženec oprosti. Dvorni svetnik Paik proglašja razsodbo, da se Javornik obsodi zaradi hudodelstva javnega nasilstva v šesttedensko težko ječo, poostreno vsak teden z enim postom in trdim ležiščem. Javornik prosi, naj bi se mu dal kratek odlog za nastop kazni, da uredi svoje stvari. Dvorni svetnik Paik to odkloni, nakar Javornik izjavi, da nastopi kazen. — Po Javornikovi razpravi zapusti senat nadsvetnik Polec, dvorni svetnik Paik ukaže slugi, naj pokliče v senat sodnega tajnika dr. Mohoriča.

Znanost in umetnost.

Hupfeld-violina-Phonoliszt. Tako se imenuje instrument in iznajdba našega rojaka gosp. Bajdeta, za katero je žrtvoval svoje vztrajno delo nad 23 let. Ni namen sedaj opisavati v posameznem to delo, ampak samo navesti nekaj glavnih po-

lo: »S poskusnjami, izumeti naravno igranje mehaničnim potom, pri čemer valje v početku 17. stol., a šele sedaj se je srečilo to izumiteljsko stvarno, ozirno g. Bajdeta. Ne oziraje se na druge pomankljaje, manikal je pri prejšnjih iznajdbah glavni faktor za izpeljavo glasov: žimnati lok, kateri je bil nadomeščen s kolesci ali pergamentnimi papirčki. Vsako tako nadomestilo se pa nikakor ne obneslo; nikakor ni bilo v stanju dati naravnih glasov, ki se pa sedaj rešeno in popolnoma dovršeno izvedeno z iznajdbo g. Bajdeta, imenovano: Hupfeld-violina-Phonoliszt. To so prve in prave gosli. V strokovnjaških, kakor v krogih lajkov v Gradcu (Hrbstm. 1908) vzbudil je ta instrument splošno pozornost. Samoigrajoče gosli so s tem dovršeno prišle med svet. Igrati je mogoče na nje najnavadnejšo narodno pesem do najtežjega in največjega koncerta. To je zares ideal mehaničnega instrumenta. Vjoliński del je bolj na vrhu, obstoječ iz pet pravih gosel, katere so urejene na umetnem žimnatem krogu. Krog deluje na strune ravno tako kot ročno različni pritisk. kot najboljšje igranje umetnika-goslarja. Ravno tako so vse druge finese in posebnosti obvarovane ter zamoreš spreminjanje občudovati staccato, legato, glissando, vibrato, triulando in še celo flageolet in sicer vse v popolni čistosti. Celu duetti vijolin se izvajajo s tem glasovirjem; ravnotako je zopet mogoče slušati samo vijolino ali pa nasprotno zopet sam glasovir. Posebnost pri vsem je držanje glasu; vsa umetnost temelji na žimnatem krogu, ki je duša celega instrumenta. Vsa dela so varstveno zavarovana. Jako dobro bo služil instrument za gledišča, kineratografe, velike kavarnе, restavracije itd., ker nadomestuje najboljše umetnike.«

Darovi.

— V. izkaz darov za spominsko ploščo P. Angelika Hribar. Darovali so: Ana Zore, Laze, 1 K; Janez Piahutnik, Potok, 1 K; Janez Teran, zlatomašnik v Kamniku, 5 K; Janez Hribar, Češnjice, 5 K; Val. Bergant, Kandija, 5 K; J. Sicherl, organist v Ribnici, 5 K. — Lepa hvala! — Jan. Štrukelj, župnik v Zg. Tuhinju.

Za obmejne Slovence.

Fr. Stupica, trgovina z železnino in poljedelskimi stroji, Marije Terezije cesta št. 1, za obmejne Slovence 25 K. — Gosp. Sedej, stud. iur. Cerkno, 3 K. Postali smo skupno z darom vodmatskega izobraževal. društva za šolo v Št. Jakobu.

Slavna »Hranilnica in posojilnica v Trnovem« 15 K. Poslali smo za ljudske knjižnice na Štajerskem. — Prosimo za obmejne Slovence nadaljnjih darov!

Za žrtve 20. septembra.

G. Ivan Zorko v Ljubljani 1 K; g. Fr. Tome, pozlatar v Ljubljani, 1 K; P. Perles, pivovarna, 10 K; g. Fran Švigelj, tovarnar, Borovnica, 5 K; Slovenec iz Gradca 25 K; Članice krščanske ženske zveze 50 K; družina uršulinskega samostana v Ljubljani 6 K 20 v.; Fr. Stupica, trgovina z železnino in poljedelskimi stroji, 25 K. G. Ivan Zorko v Ljubljani 1 K; gosp. Franc Tome, pozlatar v Ljubljani, 1 K; g. Fran Švigelj, tovarnar v Borovnici, 5 K; Slovenec v Gradcu 25 K; članice krščanske ženske zveze 20 K; g. Lud. Grile, akad. slikar, 3 K.

Darovi.

Za žrtve so darovali: Slov. katoliško društvo za delavke v Ljubljani 20 K. — Jan. Mikš, župnik, Trstenik, 2 K. — Gdč. Mar. Brezec, iz Kamnika je nabrala pri izletu na Skaručino 5 K 50 v. — Zbirka gosp. Ludovika Gabrška v gostilni g. Franjo S. Benkovič, Blagovica, P. Lukovica, 7 K 40.

Za »slovensko krščansko-socialno zvezo«

G. Andrej Oblak, trgovec v Škofji Loki, »Slovenski krščansko-socialni zvezi« 25 K kot odkupnino od fantovščine in odgovor na napad v »Narodu«.

Misijon v Domžalah. Od 19. do 27. septembra se je vršil v Domžalah misijon, ki je bil od vrhne očetje lazaristi Kitak, Nežmah in Elis. Ljudstvo se ga je prav pridno udeleževalo. Nad 1500 ljudi domače duhovnije je bilo obhajanih. Višek slovesnosti je bil v petek popoldne. Po slovesni spravi pridigi pred izpostavljenim sv. R. T. je presvetli knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič slovesno razglasil ustanovitev nove fare Domžale in to novopostavljeno faro daroval božjemu Srcu in predstvi Devici Mariji. Včasoma je bila procesija z misijonskim križem v procesiji, ki jo je vodil pred. g. o. p. g. Ivan Lavrenčič. Vršila se je ob najlepšem vremenu in ob ogromni udeležbi ljudstva od blizu in daleč. Nad 3600 so jih našteli. Udeležila se je obojne slovesnosti, razglasitve fare in procesije tudi šolska mladina z učitelstvom in zastavo, obe požarni brambi, veteransko društvo z zastavo, katoliško izobraževalno in podporno društvo z zastavo, obe Marijini družbi z zastavo. Vrla domžalska godba pa je med obedom presvetlemu knezoškofu na čast zaigrala nekaj domačink. Procesije sta se korporativno udeležila tudi dva občinska odbora nove fare, domžalski in depalski, oba župana M. Janežič in J. Dimec, Prekrasno so dekleta za to izredno slovesnost okinčale cerkev z venci. Zunaj pa so miali in zastave pričale, s kolikim veseljem vsa nova fara praznuje svoj dan. Posebno pohvalno je omeniti še cerkveni pevski zbor, ki je ves čas misijona s svojim lepim petjem prav zelo povzdignil vso slovesnost. Čast in hvala vsem!

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8
priporoča v lastni živalnici izdelano

perilo

za otroke, gospe in gospode. Za izdelovanje perila doma priporočajo bogato zalogo platna in žifona v vseh širinah in kakovostih, švicarsko vezenje, prte in prtiče, brisalke, d. Kakor znano le dobro blago... Naročila za venčaj točno in zanesljivo. Opozorim na razstavljeno perilo v vašem domačem domu.

Iščem kompanjona

takoj. Biti mora mlada moč, ki je popolnoma izurjena v specerijski trgovini. Naslov Ilija Predovič, 2663 1, Ambrožev trg 7, Ljubljana.

Lepa DELAVNICA

pripravna za kakega obrtnika in kakega oddast v najem v Prulah. Pove se pri g. Al. Vodniku, kamnoseku v Ljubljani.

Lepo meblirvana

s separatnim vhodom se odda tudi za enega ali dva gospoda. Več se poime v Zatiških ulicah št. 1, I. nadst. obje na desno.

Bratje Kranjci

Svoji k svojim! Vsi, ki želite dobro istrsko vino obrnite se na g. M. Moferdina, trgovca v Kringi, p. Tinjan, Istra. Železniška postaja Sv. Peter v Sumi. 2666 6-1. Cene nizke.

Podružnica
- v Spljetu -

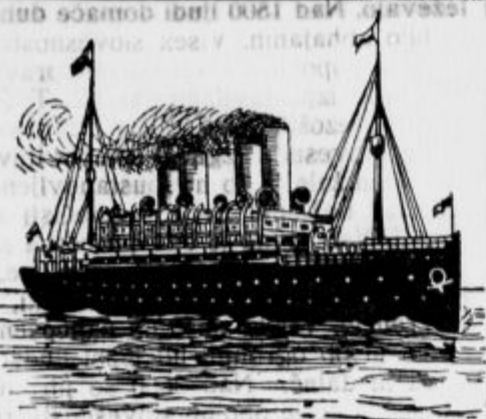
- Delniška glavica -
K 2.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice 2

:: sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge po ::
Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst : po kulantnem kurzu :
4 1/2 %
Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst : po kulantnem kurzu :

Podružnica
- v Celovcu -

- Rezervni fond -
- K 200.000. -

Kdor hoče varno, mirno in hitro

v AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika 1639 13

Fr. Seunig, Ljubljana
Kolodvorske ulice šte. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Auguste Victoria	nosi 25.000 ton
Amerika	24.000 "
President Lincoln	20.000 "
President Grant	20.000 "

Vožnja **Ljubljana-Hamburg** traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 14 dni, dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

Opreme za neveste in novorojenčke domačega izdelka

2407 priporoča **M. ALEŠOVEC** najtopeje. 10-6

Priporoča pa tudi vse drugo perilo za gospe in gospode po **jako nizki ceni in najfinejše izvršeno.** — Učenke v pouk zamorejo vstopiti vsak dan.

Prvo učilišče za izdelovanje perila, Ljubljana, Elizabetna cesta 6.

Slovenska trgovina

Katinka Widmayer pri „solncu“ za vodo v mestni palači.

Priporočam slavnemu občinstvu veliko zalogo ravno došlih **damskih klobukov najnovejše mode.**

Nadalje raznovrstnega blaga: **rokavice, nogavice, kravate, bluze, krila, otroške obleke, čepice, pasove, moderce, predpasnike, velika zaloga belega perila za dame, gospode in otroke, vsa oprava za novorojenčke. Največja zaloga umetnih cvetlic, venčkov, šopkov za neveste in nagrobnih vencev s trakovi.** — **Vežanje cvetlic točno po naročilu.** — Za kupčevalce na debelo najnižje cene. 2552-3

Nizke cene!

Skoraj še popolnoma nova 2642 6-

steklana vrata

s kompletno opravo za vsako vežo v velikosti 3—x2'80, takoimenovani „Glasspielthor“ proti prepihu, so za ugodno ceno naprodaj pri **P. Strelu, trgovcu v Mokronogu** na Dolenjskem.

Služba 2659 3

organista in cerkvenika

je razpisana v **Seloih nad Škofjo Loko.** Plače mesečno 70 K. Vstop takoj

Kot pomagalka

v kako kuhinjo bi rada prišla pešena in pridna 22letna dekle. Gleda v prvi vrsti na to, da se priuč gospodinjstvu. Dobila bi rada mesto v kaki poštini katoliški hiši pri Tržiču ali Kranju. Ponudba do novembra pod „Prilika“, poštnoležje Tržič na Gorenjskem. 2616 5-5

Stara gostilna

dobro idoča na deželi na Gorenjskem ob glavni cesti se takoj **odda v najem ali na račun.** Hiša je jako pripravna za oženjenega obrtnika in voznika, zraven se nahaja veliko gospodarsko poslopje s hlevom. Naslov pove uprav. „Slovenca“. 2534 3-3

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje.

Denarni promet 1. 1907
čez 64 milijonov kron.

Lastna glavica K 354.645.15.

Stanje vlog 30. jun. 1908
čez 14 milijonov kron.

Sedaj: **Kongresni trg šte. 2, I. nadstr.**

od novembra leta 1908 naprej v lastnem domu, **Miklošičeva cesta šte. 6** (za frančiškansko cerkvijo).

LJUDSKA POSOJILNICA

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 kron čistih 4 krone 50 h, na leto.

Stanje vlog dne 30. junija 1908: K 14,225.902'59. — Denarni promet v letu 1907: K 64,812.603 92.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za naloge ganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1908.

Dr. Ivan Šušteršič,
predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. — **Fran Povše,** vodja, graščak, deželni odbornik, državni in deželni poslanec itd. — **Anton Kobi,** posestnik in trgovec, Breg p. B. — **Karol Kausohegg,** veleposestnik v Ljubljani. — **Matija Kolar,** stolni dekan v Ljubljani. — **Ivan Kregar,** svetnik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani. — **Frančišek Leskovic,** hišni posestnik in blagajnik Ljudske posojilnice. — **Ivan Pollak ml.,** tovarnar. — **Karol Pollak,** tovarnar in posestnik v Ljubljani. — **Gregor Šlibar,** župnik na Rudniku.

Podružnice:

Praga z menjalnicami: Graben 15, Male strani Mest. ulica 17, Baden, Brno, Češka Lipsa, Češka Kamnica, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jičín, Pízen, Zvitava in Liberec.

Menjalnice na Dunaju:

I. Wollzeile 10, Taborstrasse 4, III. Ungergasse 77 (vorní Rennweg), III. Löwengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VI. Gumpendorferstrasse 22, VII. Amstühlerstrasse 75, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Alserstrasse 32, XVIII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstrasse 83, XIX. Hauptstrasse 32.

Menjalnična delniška družba

„MERCUR“

DUNAJ, I., Wollzeile 1.

Akc. kapital K 20.000.000. Res. zaklad K 8.000.000.

Najkulantnejši

:: **nakup in prodaja** ::
vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet,
:: zastavnic, srečk, deviz, valut in denarja. ::
:: **Zamenjava in eskomptiranje** ::
izžrebanih zastavnic in oblagacij, srečk in kuponov.